

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/133/2023
Identifikačné číslo spisu:	6120241096
Dátum vydania rozhodnutia:	25.02.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Gabriela Klenková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:6120241096.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu H. L., narodeného X. G. XXXX, L. L., E. X, zastúpeného advokátom Mgr. Iankom Troiakom, Zvolen, Dukelských hrdinov 34, proti žalovanému A. G. L., narodenému X. H. XXXX, L. L., K. M. XX, zastúpenému spoločnosťou Advokátska kancelária Mgr. Katarína Pastorková, s. r. o. , Sliač, J. Cíkera 840/4, IČO: 47 259 060, o zaplatenie 62 950 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 13C/38/2020, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 30. novembra 2022 sp. zn. 13Co/84/2022, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 30. novembra 2022 sp. zn. 13Co/84/2022 a rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 13C/38/2020-106 z 28. júna 2022 z r u š u j e a v e c v r a c i a Okresnému súdu Banská Bystrica na ďalšie konanie.

Uznesenie Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 13C/38/2020-214 zo 6. apríla 2023
z r u š u j e.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Banská Bystrica (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 13C/38/2020-106 z 28. júna 2022 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 62 950 eur s úrokom z omeškania 5% ročne od 1. novembra 2018 do zaplatenia v lehote 15 dní od právoplatnosti rozsudku; žalobcovi priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

1.1. V odôvodnení uviedol, že žalobca sa podanou žalobou domáhal zaplatenia sumy 62 950 eur s príslušenstvom ako náhrady za spoluvlastnícky podiel po vzájomnej dohode sporových strán o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam, nachádzajúcim sa v k. ú. Rokycany podľa § 141 Občianskeho zákonníka, ktorú skutočnosť žalovaný nerozporoval ani čo do základu a výšky. Súd prvej inštancie vo veci nariadil pojednávanie na deň 28. júna 2022. Žalovaný predvolanie prevzal dňa 20. apríla 2022 s poučením, že ak sa na pojednávanie riadne a včas predvolaná sporová strana nedostaví a svoju prítomnosť včas závažnými okolnosťami neospravedlní, na návrh druhej strany rozhodne súd o žalobe rozsudkom pre zmeškanie podľa § 274 a § 278 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového

poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). Podaním z 27. júna 2022 žalovaný požiadal o odročenie pojednávania určeného na deň 28. júna 2022 z dôvodu dovolenky v zahraničí. Žalobca na pojednávaní navrhol rozhodnúť rozsudkom pre zmeškanie. Súd prvej inštancie v nadväznosti na uvedené rozhodol vo veci samej rozsudkom pre zmeškanie, aplikujúc ustanovenie § 274 CSP. Skonštatoval splnenie podmienok pre rozhodnutie vo veci rozsudkom pre zmeškanie žalovaného z dôvodu nedostavenia sa na pojednávanie, ktorý svoju neúčast' neospravedlnil včas a ani závažnými dôvodmi. O možnosti vydať rozsudok pre zmeškanie bol riadne poučený v doručenom predvolaní na nariadené pojednávanie. Žalovaný prevzal predvolanie na nariadený termín pojednávania dňa 22. apríla 2022, svoju neúčast' ospravedlnil dňa 27. júna 2022 t. j. deň pred termínom pojednávania. Zároveň neúčast' neospravedlnil vážnymi dôvodmi. Vzhľadom na dostatočný časový priestor pred pojednávaním si mohol žalovaný svoje osobné záležitosti usporiadať tak, aby sa mohol pojednávania zúčastniť, resp. včas a vážnymi okolnosťami odôvodniť svoju neprítomnosť. V kontexte uvedeného rozsudkom pre zmeškanie uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 62 950 eur spolu s 5 % úrokom z omeškania od 1. novembra 2018 až do zaplatenia a to v lehote 15 dní od právoplatnosti rozsudku. O nároku na náhradu trov konania rozhodol v súlade s § 255 ods. 1 CSP.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 30. novembra 2022 sp. zn. 13Co/84/2022 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil; žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

2.1. Odvolací súd v odôvodnení skonštatoval neexistenciu žiadnej vady v rámci procesného postupu súdu prvej inštancie. Posudzujúc odvolanie žalovaného v zmysle § 356 ods. písm. b) CSP, na základe uplatnených námietok žalovaným dospel k záveru, že zákonné podmienky pre aplikáciu ustanovenia § 274 CSP pre vydanie rozsudku pre zmeškanie žalovaného boli splnené. V tejto súvislosti podotkol, že z § 274 CSP a ani z iného ustanovenia CSP nevyplýva povinnosť súdu prihliadať na to, či žalovaný poprel žalobcom uvedené skutkové tvrdenia, resp. či žalovaný namieta základ uplatneného nároku alebo jeho výšku. Rozsudok pre zmeškanie je inštitútom procesného práva a teda pri splnení zákonných podmienok určených v § 274 CSP, nie je súd oprávnený posudzovať, či uplatnené právo možno žalobcovi priznať a takisto súd nie je oprávnený skúmať hmotnoprávnu rovinu uplatneného nároku. Takýto náhľad na inštitút kontumačného rozsudku nepriamo potvrdzuje ustanovenie § 275 CSP upravujúce obsahové náležitosti odôvodnenia rozsudku pre zmeškanie žalovaného, v ktorom sa uvádza iba identifikácia procesného nároku a právny dôvod vydania rozsudku pre zmeškanie.

2.2. Vychádzajúc z okolností danej veci odvolací súd s poukazom na priebeh konania a opakované žiadosti žalovaného o odročenie nariadeného pojednávania skonštatoval, že súd prvej inštancie pristúpil k vydaniu rozsudku pre zmeškanie až po predchádzajúcom opakovanom odročení pojednávania na žiadosť žalovaného. Žalovaný ani dodatočne v súvislosti s podaným odvolaním nepreukázal, že by mu nariadené pojednávanie skutočne kolidovalo s rodinnou dovolenkou. Z uvedeného odvolací súd vyvodil, že išlo len o účelové konanie žalovaného smerujúce k zmareniu ďalšieho súdneho pojednávania. Ako nepravdivé vyhodnotil odvolací súd tvrdenie žalovaného, že súd prvej inštancie založil rozhodnutie len na základe informácii podanej žalobcom na pojednávaní, že predchádzajúci deň videl žalovaného doma Y. K.. Na základe uvedených dôvodov odvolací súd potvrdil napadnutý rozsudok ako vecne správny v súlade s § 387 ods. 1 a 2 CSP. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol v súlade s § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP a zásadou úspechu žalobcu vyplývajúcou z § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný (ďalej len „dovolateľ“), ktorého prípustnosť vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP. V rámci namietaného procesného postupu uviedol, že rozsudok pre zmeškanie je procesný inštitút, ktorý slúži na sankcionovanie tých strán sporu, ktoré nejavia o spor záujem, čo však nebol prípad žalovaného. Poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/326/2021 a rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. I. ÚS 233/2019. V súvislosti s namietanou neúčast'ou na pojednávaniach poukázal na to, že dňa 9. apríla 2020 podal v zákonnej lehote odpor proti doručenému platobnému rozkazu Okresného súdu Banská Bystrica zo dňa 5. marca 2020 sp. zn. 17Up/352/2020. Pokiaľ ide o pojednávanie nariadené na 26. novembra 2020, ospravedlnenie

neúčasti na pojednávaní bolo v tom čase z dôvodu aktuálnej vážnej pandemickej situácie spôsobenej ochorením Covid-19 a jeho vyššieho veku (riziková skupina), preto mu nie je možné vyčítať nečinnosť. Dňa 20. septembra 2021 zaslal súdu písomné vyjadrenie spolu s listinnými dôkazmi a zároveň požiadal o odročenie pojednávania zo zdravotných dôvodov, preto pojednávanie vytýčené na 21. septembra 2021 bolo odročené na neurčito. Uvedené pojednávanie bolo odročené aj z dôvodov na strane žalobcu. Z obsahu podania žalobcu z 20. septembra 2021 bolo zrejmé, že ním žalobca zmenil pôvodne podanú žalobu, pričom ho súd prvej inštancie vyzval, aby svoje podanie doplnil, čo viedlo k odročeniu pojednávania. Podľa názoru dovolateľa z vyššie uvedeného vyplýva, že okrem neúčasti na pojednávaní nariadenom na 28. júna 2022, ktorú neúčast' vopred písomne ospravedlnil, nie je mu možné vytýkať žiadnu procesnú nečinnosť. V súvislosti s poučením o následkoch vydania rozsudku pre zmeškanie argumentoval tým, že nebol v konaní zastúpený právnym zástupcom a ani nemá právnické vzdelanie. Nevedel preto posúdiť, čo znamená a aké následky pre neho má vydanie rozsudku pre zmeškanie. Vychádzajúc z právnych záverov rozhodnutia všeobecného súdu, ako aj z názoru ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 121/2021, či rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5CdoGp/1/2019 zdôraznil, že nesprávny procesný postup spočíval v tom, že súd prvej inštancie rozsudkom pre zmeškanie rozhodol i napriek tomu, že bol v spore procesne aktívny a tým mu súd znemožnil aj naďalej uplatňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, zároveň konajúci súd sa rozsudok pre zmeškanie vyhol povinnosti rozhodnutie riadne odôvodniť.

3.1. V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP, dovolateľ vymedzil otázku týkajúcu sa aplikácie ustanovenia § 274 CSP na základe striktného gramatického, resp. formalistického výkladu. Podľa názoru dovolateľa nie je možné, aby súdy nižšej inštancie v okolnostiach posudzovanej veci pri skúmaní existencie zákonných podmienok na vydanie rozsudku pre zmeškanie, tieto posudzovali striktné formálne na základe gramatického výkladu a to bez ohľadu na doterajšie konanie dotknutej strany. Rozsudkom pre zmeškanie nemožno rozhodnúť spor bez ohľadu na predchádzajúcu procesnú aktivitu dotknutej strany sporu tak, ako bola právna otázka nesprávne posúdená zo strany odvolacieho súdu. V tejto súvislosti dovolateľ dôvodil, že odvolací súd k riešeniu nastolenej otázky zaujal nesprávny právny názor, použitý právny predpis nesprávne interpretoval a zároveň zo skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Navrhol napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Dovolateľ predložil návrh na odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia, z dôvodu vedeného exekučného konania na podklade napadnutého rozhodnutia, s poukazom na jeho sociálne a majetkové pomery, ktoré konkretizoval. S prihliadnutím na výšku priznanej pohľadávky, ako i prebiehajúce exekučné konanie dovolateľ zdôraznil, že ujma, ktorá by vykonaním exekúcie mohla vzniknúť bude väčšia ako ujma, ktorá by mohla vzniknúť žalobcovi.

4. Žalobca písomné vyjadrenie k dovolaniu nepredložil.

5. Podľa § 444 ods. 1 CSP dovolací súd môže na návrh odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) nezistil splnenie podmienok pre vyhovieť návrhu na odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia, preto v súlade s ustálenou súdnou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

7. Dovolací súd po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, dospel k záveru, že dovolanie je nielen procesne prípustné, ale aj dôvodné.

8. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

9. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP. Z citovaného ustanovenia expressis verbis vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním.

10. Podľa § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v

tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

12. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný.

13. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva strany sporu a nesprávny procesný postup súdu reprezentujúci takýto zásah znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstata práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky a ich spravodlivé rozhodnutie (I. ÚS 26/94).

14. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. V zmysle uvedeného ustanovenia treba za nesprávny procesný postup považovať postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnoprávnemu rámcu, a tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

15. Pod porušením práva na spravodlivý proces vo všeobecnosti treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (sp. zn. II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019, 4Cdo/140/2019, 4Cdo/120/2019).

16. V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. f) CSP dovolateľ namietal nesprávny procesný postup spočívajúci vo vydaní rozsudku pre zmeškanie žalovaného, ako aj v neodôvodnení napadnutého rozhodnutia, ktoré rozhodnutie považoval za znátočné a nepreskúmateľné.

17. Podľa § 274 CSP na pojednávaní rozhodne súd o žalobe podľa § 137 písm. a) na návrh žalobcu rozsudkom pre zmeškanie, ktorým žalobe vyhovie, ak a) sa žalovaný nedostavil na pojednávanie vo veci, hoci bol naň riadne a včas predvolaný a v predvolaní na pojednávanie bol žalovaný poučený o následku nedostavenia sa vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie a b) žalovaný neospravedlnil svoju neprítomnosť včas a vážnymi okolnosťami.

18. Rozsudok pre zmeškanie predstavuje osobitný druh súdneho rozhodnutia, ktorý predstavuje následok procesnej pasivity procesných strán v sporovom konaní. V kontradiktórnom procese majú byť nositeľom procesnej iniciatívy sporové strany - žalobca iniciuje konanie a má mať záujem na efektívnom vedení „svojej právnej veci“, a rovnako žalovaný, ak má v spore procesne obstáť, musí vyvíjať iniciatívu vo forme svojej procesnej obrany. Žalobca je subjekt obzvlášť dotovaný tzv. procesnou diligenciou, teda zodpovednosťou za priebeh sporu. Z povahy veci bude možné rozsudok pre zmeškanie žalobcu vydať iba na nariadenom pojednávaní, a iba na návrh žalovaného. V kontradiktórnom konaní je procesná zodpovednosť za vedenie sporu na sporových stranách. Ak teda žalobca nerešpektuje súdom uložené povinnosti (v tomto prípade ide o povinnosť zúčastniť sa na nariadenom pojednávaní), zodpovedá tomu i forma rozhodnutia (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič,

M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck 2016, 1001 s., 1008 s.)

19. Podľa čl. 2 ods. 1 a 2 Základných princípov CSP ochrana ohrozených alebo porušených práv a právom chránených záujmov musí byť spravodlivá a účinná tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty. Právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít; ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo.

20. Z okolností preskúmvanej veci vyplýva, že súd prvej inštancie na nariadenom pojednávaní na 28. júna 2022 na návrh žalobcu rozhodol rozsudkom pre zmeškanie žalovaného z dôvodu jeho nedostavenia sa na pojednávanie, i napriek riadnemu predvolaniu, ktoré dovolateľ prevzal dňa 20. apríla 2022 (v spise na č. l. 101). Z obsahu predvolania súdu je nepochybné, že súdom prvej inštancie bol dovolateľ riadne poučený o následkoch nedostavenia sa na nariadené pojednávanie, ako aj o možnosti odročiť pojednávanie len z dôležitých dôvodov. Dovolať neúčast' na nariadenom pojednávaní ospravedlnil mailom, podaním z 27. júna 2022, z dôvodu rodinnej dovolenky mimo Slovenskej republiky (v spise na č. l. 102). Následne súd prvej inštancie na pojednávaní konanom dňa 28. júna 2022 na návrh žalobcu vo veci rozhodol rozsudkom pre zmeškanie v zmysle § 274 CSP. O podanom odvolaní rozhodol odvolací súd napadnutým rozsudkom, ktorým rozsudok pre zmeškanie žalovaného ako vecne správny potvrdil v súlade s § 387 ods. 1 a 2 CSP.

21. V súvislosti s posudzovaním namietaného nesprávneho procesného postupu dovolací súd uvádza, že skutkovým základom kontumačného rozsudku je žalobcom tvrdený skutkový stav teda kontumačne sa vyhovie žalobcom tvrdenému nároku. Zákon výslovne nezdôrazňuje, či sa môže takto postupovať aj vtedy, ak žaloba trpí takými vadami, ktoré odôvodňujú ustáliť, že tvrdenia žalobcu nie sú dostatočne presvedčivé, alebo sú dokonca rozporné, skratka že za normálnych okolností by mal žalobca v procese dokazovania problém spor procesne ustáť. Otázkou, či súd musí bez ďalšieho vydať rozsudok pre zmeškanie strany, ktorá sa na pojednávanie nedostavila alebo či smie prihliadnúť aj na konkrétne okolnosti danej veci a rozsudok pre zmeškanie v určitých prípadoch nevydať, hoci sú na to splnené formálne zákonné podmienky, posudzoval ústavný súd v uznesení sp. zn. I. ÚS 233/2019 zo 4. júna 2019. Dospel k záveru, že čisto formalistický výklad ustanovenia o rozsudku pre zmeškanie žalovaného nie je žiaduci. To platí aj vtedy, ak súdne konanie trvá dlhšiu dobu, vo veci sa uskutočnilo viac pojednávaní, na ktoré sa žalovaný riadne nedostavil, žalovaný nebol v konaní inak nečinný a súd na návrh obidvoch strán vykonal rozsiahle dokazovanie. Z prezentovaného názoru ústavného súdu teda vyplýva, že ani v prípade, ak sú kumulatívne splnené všetky formálne zákonné predpoklady, súd nemusí vydať rozsudok pre zmeškanie, ak by jeho vydanie bolo zjavne nespravodlivé. Inštitút rozsudku pre zmeškanie je fakultatívnym nástrojom na odstránenie procesnej pasivity sporových strán. Samotné jeho vydanie nemôže byť však automatické ani samoučelné (R 2/2023, sp. zn. 7Cdo/326/2021, 5CdoGp/1/2019).

22. Ústavný súd v náleze č. k. IV. ÚS 71/2013-36 z 23. mája 2013 uviedol, že „k výkladu právnych predpisov a ich inštitútov nemožno pristupovať len z hľadiska textu zákona, a to ani v prípade, keď sa text môže javiť ako jednoznačný a určitý, ale predovšetkým podľa zmyslu a účelu zákona (IV. ÚS 92/2012, I. ÚS 351/2010, m. m. I. ÚS 306/2010). Doterajšiu judikatúru týkajúcu sa interpretácie právnych predpisov, podľa ktorej ako ústavne nesúladné (porušujúce základné práva sťažovateľa) hodnotí aj také rozhodnutia všeobecných súdov, v ktorých boli zákony, prípadne podzákonné právne úpravy interpretované v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti v dôsledku napr. prílišného formalizmu (IV. ÚS 192/08, IV. ÚS 69/2012, IV. ÚS 92/2012, I. ÚS 26/2010, III. ÚS 163/2011, podobne aj Ústavný súd Českej republiky napr. III. ÚS 150/99)“.

23. Z nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 121/2021-35 z 22. júla 2021 taktiež vyplýva, že „rozsudok pre zmeškanie by nemal byť využívaný s cieľom čo najrýchlejšieho, no inak bezúčelného ukončenia sporu na úkor základného práva na súdnu ochranu. Prioritou v súdnom konaní musí zostať materiálna, nie formálna ochrana práv strán sporu. Pred formalizmom schematických poučení je potrebné uprednostniť zváženie celého priebehu konania. Podmienky na vydanie rozsudku pre zmeškanie sú dané len vtedy, keď je takýto rozsudok oprávnenou sankciou za skutočnú pasivitu strany, ktorá úmyselne

meri k zmareniu efektivity súdneho procesu. Preto musia byť tieto podmienky posudzované zdržanlivo s tým, že v hraničných prípadoch musí byť uprednostnené riadne prejednanie sporu. Rozhodovanie na základe hraničného splnenia formálnych podmienok bez snahy o materiálne vedenie konania je často na hrane základného práva strany sporu“.

24. Zo skutkových okolností uvedených v žalobe je nesporné, že žalobca sa domáhal zaplata sumy 62 950 eur z titulu istiny s príslušenstvom, na základe zmluvy o pôžičke uzavretej so žalovaným dňa 12. októbra 2017. Žalovaný v podanom odpore spochybnil uzavretie zmluvy o pôžičke tvrdením, že uvedenú zmluvu uzatvorili ako podieloví spoluvlastníci nehnuteľnosti nachádzajúcich sa v K.. Ústne sa dohodli o vyporiadaní podielového spoluvlastníctva, preto nešlo o zmluvu o pôžičke. Žalobca podaním z 20. septembra 2021 zmenil titul uplatnenej pohľadávky ako náhradu zodpovedajúcu spoluvlastníckemu podielu na nehnuteľnostiach, na vyplatení ktorej sa so žalovaným dohodli pri zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva (v spise na č. I. 63 a č. I. 82). Žalovaný v reakcii na doplnenie a zmenu skutkových tvrdení žalobcom ohľadne titulu uplatnenej pohľadávky, vo vyjadrení z 11. marca 2022 zopakoval skutkové tvrdenia týkajúce sa absolútne neplatného právneho úkonu - zmluvy o pôžičke. Tvrdil, že so žalobcom ako bratom sa dohodli, že sa vyporiadajú z hodnoty nehnuteľnosti ku dňu, kedy im nehnuteľnosť darovali ich rodičia t. j. v roku 2007, kedy mal rodinný dom hodnotu 1 000 000 Sk. V tejto súvislosti zdôraznil, že v rokoch 2007-2017 investoval do nehnuteľnosti viac ako 60 000 eur, čiže ju niekoľkonásobne zhodnotil. Podotkol, že žalobca mu žiadne finančné prostriedky nepožičal a už vôbec nie v hotovosti. Z priebehu konania súdu prvej inštancie vyplýva, že okrem predložených listinných dôkazov stranami sporu, ich vyjadreniami, doposiaľ vo veci nebolo vykonané žiadne dokazovanie. Je pravdou, že vo veci bolo nariadené pojednávanie na 26. novembra 2020, ktoré bolo odročené na žiadosť žalovaného z dôvodu pandemickej situácie COVID 19. Ďalší termín pojednávania bol určený súdom na 21. septembra 2021, ktoré pojednávanie bolo taktiež odročené na žiadosť žalovaného zo zdravotných dôvodov. Napokon nariadené pojednávanie na 28. júna 2022, žalovaný opätovne požiadal o odročenie z dôvodu dovolenky v zahraničí, ktorú skutočnosť nepreukázal.

25. Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd pri zhodnotení procesnej aktivity žalovaného v spore, ako aj s prihliadnutím na spochybnený skutkový základ uplatneného nároku konštatuje, že dovolateľ dôvodne namietal nesprávny procesný postup súdov nižšej inštancie, v dôsledku ktorého došlo k porušeniu práva dovolateľa na spravodlivý proces zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Len formálnym posúdením splnenia podmienok pre vydanie rozsudku pre zmeškanie žalovaného, bez dostatočného zohľadnenia individuálnych skutkových okolností danej veci, zváženia či skutkové tvrdenia žalobcu sú dostatočné presvedčivé, prípadne, či nie sú rozporné (m. m. R 2/2023). Ani v prípade, ak sú kumulatívne splnené všetky formálne zákonné predpoklady, súd nemusí vydať rozsudok pre zmeškanie, ak by jeho vydanie bolo zjavne nespravodlivé (I. ÚS 233/2019). K vydaniu rozsudku pre zmeškanie je potrebné pristupovať uvažlivo a použiť tento inštitút najmä v prípadoch, v ktorých nezájum na strane žalovaného je zrejmý, keď je žalovaný skutočne nečinný, odmieta sa aktívne podieľať na súdnom procese a úmyselne súdne konanie predlžuje (napr. Ústavný súd Českej republiky sp. zn. I. ÚS 2656/12).

26. Uznesením č. k. 13C/38/2020-214 zo 6. apríla 2023 s právoplatnosťou od 19. apríla 2023, súd prvej inštancie zmenil uznesenie č. k. 13C/38/2020-71 z 15. februára 2023 tak, žalovanému uložil povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania vo výške 1 888,50 eura a trovy právneho zastúpenia vo výške 3 502,91 eur spolu 5 391,41 eura na účet právneho zástupcu žalobcu.

27. Podľa § 439 CSP dovolací súd je rozsahom dovolania viazaný okrem prípadov, ak a) od rozhodnutia o napadnutom výroku závisí výrok, ktorý dovolaním nebol dotknutý, b) ide o nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 a dovolanie podal len niektorý zo subjektov, c) určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami vyplýva z osobitného predpisu.

28. Vydanie uznesenia o náhrade trov konania v konkrétnej výške je jednostranne závislé od existencie právoplatného rozhodnutia vo veci. Zrušením rozsudku odvolacieho súdu uznesenie o výške náhrady trov konania ako závislé rozhodnutie stratilo svoj podklad. Bez nadväznosti na predchádzajúce (zrušené) rozhodnutie by zostalo uznesenie o výške náhrady trov konania osamotené, strácalo by rozumný

zmysel, čo by zároveň odporovalo princípu právnej istoty (sp. zn. 4Obdo7/2018, 3Obo/9/2017). Závislým výrokom môže byť nielen dovolaním dotknutý výrok, tvoriaci súčasť napadnutého rozhodnutia, ale aj výrok, ktorý je obsahom iného, samostatného rozhodnutia v danej veci (R 73/2004).

29. Vzhľadom na uvedené dôvody dovolací súd konštatuje, že dovolateľ dôvodne namietal existenciu vady zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, preto dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu a rozsudok súdu prvej inštancie zrušil v súlade s § 449 ods. 1 a 2 CSP, lebo nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 CSP). Zároveň zrušil aj uznesenie o trovách konania. Z dôvodu zrušenia napadnutého rozhodnutia z procesných dôvodov, dovolací súd sa s ďalšími uplatnenými dôvodmi vecne nezaoberal.

30. Podľa § 455 CSP ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu.

31. V ďalšom konaní bude úlohou súdu prvej inštancie vo veci konať.

32. O trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania rozhodne odvolací súd v novom rozhodnutí vo veci samej v súlade s § 453 ods. 1 a 3 CSP.

33. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.